

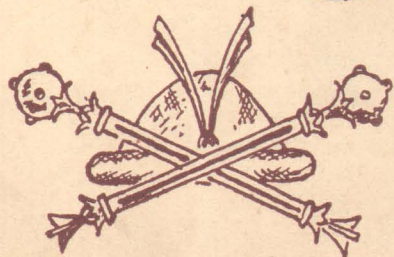

КРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

1

9

4

6

З НАШОГО ЖИТТЯ.

За останні часи багато з'явилося й ще з'являється нових політичних партій, чи вірніше партійних програмів. Пише, як кажуть, хто тільки не ледачий, бо при нашому національному нахилі до всякої отаманії, це, здається, єдина причина, чому до сьогодні тих партій, чи то пак програмів, є усього 23, а не стільки, скільки є сел та хуторів на Україні. Широкі кола про них навіть і не знають, а в більш вузькому колі політично письменних громадян вони вже не викликають ніякої уваги. От узяти б хоч останній 24-й програм-ідеологію новооспеченої "Української Республікансько-Демократичної Партії". Про неї один з наших досвідчених політиків, прочитавши, висловився, що в тій ідеології "те що вірне, те не нове, а що нове, те невірне". Та все таки ми вважаємо за потрібне зробити до того "програму", виданого під назвою "Наші позиції" деякі зауваження.

На думку авторів чи автора ідеології нової партії, причина її створення полягає в тому, що всі давні партії "збанкрутували", через те, що не зуміли прийти між собою до порозуміння, до консолідації; та консолідація й взагалі, на думку ідеологів нової партії, неможлива, одже залишається лиш створити таку партію, яка б об'єднала весь народ... Глузуючи з усіх давніших ідеологів, називаючи їх "безвідповідальними еkleктиками від філософії" й фантастами, "недоуками від політики", що повигадували різні "придурковаті концепції", нова ідеологія подає рецепт створення такої всенародньої партії, яка справді приведе нас до здійснення нашого ідеалу незалежної соборної України. Цей рецепт полягає в щедрих обіцянках матеріальних благ шляхом "перетворення пролетаріату з класу неімущих в класу власників". Але автори "програму" забувають, що справа не лише в матеріальних обіцянках, але і в структурі та формі влади в державі. Для дійсних патріотів від цього залежить створення власної держави, забезпечення її тривалості, сили, престижу й авторитету; для амбітних політиків - це забезпечить за ними можливість ще далі провадити на кістках і на крові свого народу соціальні й політичні експерименти, а для людей, що згубили різницю між добром і злом, - найкраще забезпечить за ними перші місця біля державного "кюріта".

Що до загального й робітничого питання взагалі не так тяжко було б усім нам прийти до згоди. В робітничій справі, крім акцій, про які говорить і "програму", необхідно, беручи на увагу власницькі й господарські інстинкти українців, забезпечення робітників власною хатою і садом за допомогою держави й громадських установ. Певна річ, мають бути забезпечені за робітниками неї вигоди і права, досягнуті робітництвом в

найбільш культурних землях. В справі земельній треба йти ще далі. В той час, як автори "програму", не дивлячись на досвід переведених реформ в чужих землях, в Естонії, Латвії, Литві та ін., все ще підходять до цього питання примітивно, по школярськи, істнує зовсім науковий підхід до нього. Тепер панує думка, що треба заводити не карлуваті господарства, які ледве животіли б, а такі, щоб селянин мав із них найбільше коористи й добробуту. Справа ця трактується фахівцями не як справа "партійна", програмово-демагогічна, а як справа побудови велитенської високо-рентабельної державної фабрики споживчих товарів і сировини в інтересах всього народу. В той же час має бути забезпечена повна персональна ініціатива і всі спроможности для окремих селян-дійсних господарів землі, не простим арифметичним поділом, як в "програмі" /стільки то землі на стільки то людей/, а побудовою широкого плану спеціалістами агрономів, економістів, інженерами, з поділом усієї землі в залежності від природних і місцевих умов на зони, з урахуванням потреб сільськогосподарських робітників, умов транспорту, характеру культур, інтенсивности господарства і т.д. і вже в залежності від зон мають бути нарізані наділи, але не такі дрібні, коли господарство на них не дає зиску, і тому для держави вони не корисні.

Взагалі в ідеології і в "програмі" їх автори, не вважаючи на свої шумні фрази, допустили багато непродуманого і суперечного з своїми ж власними думками. Та не будемо довго спинятися на їх міркуваннях про справи соціально-економічні. А от порушено в їх одне дуже важливе питання - про форму верховної влади: автори пропонують прийняти форму виборного гетьманату. Цю форму вони не вважають за монархічну і самовпевнено твердять, що думка про монархічний характер гетьманської влади "вислана з пальця". Але чому все-таки виборний гетьманат? Класична відповідь: "влада не маєток і в спадок не переходить". Цікаво, чи автор "програму" чув коли-небудь про державне право, про теорію права, про філософію права, і чи задумувався коли-небудь над природою й походженням спадкових прав? Чи може він думає, що співжиття організованих колективів нормується лиш індивідуальним "так мені подобається" або "я так хочу"? Чи не спадало йому на думку, що навіть життя тварин кермується біологічним законом збереження роду? Чи не подумав він, що визначаючи право на спадковість маєтку чи взагалі якоїсь речі, тим більше є підстава визнати психо-біологічну спадковість, яка обумовляє нахил до певної дії батьків, а через те й моральне право на неї; тим більше, коли та дія спрямована в той же бік, як і інстинкт збереження дітей, сім'ї, роду, племені, народу, нації, держави? Чи не за цими основами розвивались громадські норми співжиття людей і з окрема їх права на спадковість? Чи не помітив він у житті, як часто - густо буває "а діда-прадіда

коваль", "з діда прадіда хлібороб", по "народженню співець, артист, письменник, поет, маляр... По ж до спадковости псіхики, вдачі, нахилів, то нема що й казати.

В основу виборности "Програм" кладе ще й такий аргумент: батьки бувають великі, а діти навпаки. Приміром Хмельницький і Хмельниченко". Так, буває. Та не завжди бувають сприятливі умови для здібного й обдарованого чоловіка зробити щось таке, за що його вважали б великим. Родяться лиш здатні, талановиті, а не великі. А все ж таки найчастіше родяться здатні до того, до чого здатні були й батьки. Хиба Хмельниченка була лиш в тому, що він був ще молодим і недосвідченим, щоб вдержати булаву підчас великої зовнішньої заvirюхи. Більша хиба була з боку розумного й досвідченого Виговського. Козаки мали більше рації, кажучи: "нехай тая слава буде, що Хмельниченко гетьманом". От саме в цій глибокій мудрості й полягає найглибша суть спадкоємства влади. Та, на жаль, автори "Програму" цього не розуміють, як і не розуміють того, що навіть талант і досвід ніщо в порівнянні з сталістю, яку дає державі свідомість народу й окремих амбітників, що боротьба за владу виключека. Старий Хмельницький добре розумів, що він діяв, визнавши своїм наступником молодого Юрася, а не досвідченого Виговського чи когось іншого з поміж своїх співробітників.

Наш визначний історик і соціолог В. Липинський зовсім слушно писав: "в творчій національно - державній традиції гетьманства дві його прикмети показали себе в житті нації шкідливими: його виборність і залежність від чужих держав. І як раз ці дві прикмети творець гетьманської ідеї, великий гетьман Богдан Хмельницький намагався усунути. Коли вся сила гетьманства, все його величчє, творче динамічне значіння для нації лежить в творчій силі того образу нашої державної національної традиції, гетьманом може бути тільки той, хто на підставі традиційного дідичного права ту традицію персоніфікує".

Аторам "програму" також не до вподоби, що у відбудові держави Липинський вважав за можливе використати нащадків колишньої козацької верстви. Певна річ, що Липинський не має на увазі панування якоїсь упривілейованої верстви або каст. Він ясно каже, що провідною верствою, справжньою національною аристократією в дійснім розумінні цього слова / з грецького "арістос", що означає "найкращий" / мають бути "найкращі з хліборобів, найкращі з організаторів і робітників індустрії, найкращі з організаторів духового життя - інтелігенції, найкращі з провідників збройної сили нації, одже не привилей ані протекції, а здібности, мужня вірність,

особиста праця й заслуги вирішують становище кожного громадянина. А коли оглянемось на нашу минувшину, то чи не нащадки колишнього козацького стану, що захищали й боронили свою козацьку гетьманську державу в 17 - 18 століттях, стали твоями нашого національного відродження на порозі 18- 19 століть? і коли ми маємо зараз розвинені й збережені духові скарби й саму національну свідомість, і коли самі автори "програму" вивчилися писати українською мовою й вважають себе за свідомих українців, то чи це не діло них нащадків козацької верстви, до яких тепер ці автори виявляють свою зневагу і призириство?

На останку - приклад з чужого життя. Автори "програму" чомусь не звернули уваги на найпоступовішу й справді гідну подиву державу - на Англію, де не вибирають короля. Чому ж треба нам вибрати гетьмана? Чи ми культурніші за англійців, чи наш державний апарат буде кращий за їхній? Автори звичайно можуть сказати, що для кожної культурної людини природно прагнути мати в себе наймодернішу державу, та що вибори забезпечують мати кращого гетьмана. Але, на жаль, до модерних форм ми ще далеко не готові; в нас будуть експерименти, а що до кращого гетьмана, то напевно скоріше ніж нездібний по спадкоємству виїде виїде опритний та підлий по виборам. І чи не виборність після Богдана привела в нашім історії до руїни, до появи всяких Бруховецьких, Суховіїв, Ханенків?

Ми вже дописували ці рядки, коли ось попалась нам "25-та" програма, це один свіжий рецепт, як будувати державу, в формі "Деклярації Українського Об'єднання про Українську Народню Державу". Це вже якась містичка: "Всеукраїнське Об'єднання приймає до узгіднення дії партій напрямків і найширших народніх мас у надпартійному всенародньому рухові". Воно є "виявом ідеальної волі народу, втілює в слово і в дію найглибші його прагнення і найсвятіші ідеали". Його метою є створення "Української Народньої Держави", яка буде "твердинею міжнароднього ладу і зайняти центральне місце у східній Європі і буде основою рівноваги між Європою й Азією. І багато ще гарних перспектив для України, як в її зовнішній міжнародній ролі, так і що до внутрішніх відносин малює нам "Деклярація"; але, на жаль, не одкриває секрету, як того воєного досягти, збуваючи запити цього рода загальними словами, мовляв, "Україна повинна в сучасний момент вести чинну політику і доложити героїчних зусиль, щоб стати підметом міжнародньої дії". Не трудяться автори "Деклярації" й "формою правління" в цій майбутній ідеальній державі: мовляв, форму правління "визначить народ", а центральним органом влади буде Всеукраїнська Найвища Народня Рада, що складатиметься з найкращих синів народу" Коротко і просто.

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО — ПРО СМЕРТЬ СВОГО БАТЬКА.

Пан Гетьманіч Данило в зв'язку з смертю свого Батька, блаж. пам'яті Гетьмана Павла Скоропадського, прислав до редакції часопису "Український Робітник", що виходить у Торонто /Канада, Онтаріо/, листа, який надруковано в тому часопису в числі з 21. вересня 1945 року. В листі цьому читаємо: "Не буду багато розповідати про те, як ці відомості мене вразили. Скажу тільки, що Батько був із усіх людей до мене найближчий. Завдячую йому все, чим я є; з'окрема, що я отав на український шлях і буду на ньому до кінця стояти.

"Дуже болить мене, що я не міг бути з Ним підчас його останніх хвилин, щоб Він знав, що я з Ним і що буду непохитно продовжувати його й наше діло. Але така була, очевидно, Божа воля...

"Про смерть Батька прошу ласкаво довести до відома нашого загалу, в формі, яку знайдете відповідною. Був би вдячний, коли б наші отці духовні й наші земляки згадали його добрим словом по церквах і на зібраннях, бо він незломно стояв на українському шляху, не дивлячись на страшні труднощі останніх років перед війною, а особливо підчас неї, завжди працював для України, не покладаючи рук і в світлу будучину нашої землі глибоко вірив".

---:---:---:---:---:---

ГОЛОС ПЕРЕСТОРОГИ.

Ні для кого не є таємницею, що в Українській Автокефальній Православній Церкві не все гаразд. Майже увесь єпископат У.А.П.Ц. — дев'ять єпископів з митрополитом на чолі опинився на еміграції й перебуває в зоні американської окупації. В цій же зоні перебуває коло пів-сотні священників, які стоять на чолі парафій по таборах, так що ні один значніший осередок, де скупилось більше число православних українців, не позбавлений душпастирської опіки. Та, на жаль, серед самого проводу Церкви, серед єпископату, нема згоди: повстали окремі групи, які мало що не поборюють себе взаємно, стають в опозицію до митрополита, не рахуються з канонічною юрисдикцією окремих єпископів, настановлених на певні області. На скільки нам відомо, розбіжності, які виявились серед єпископату У.А.П.Ц., не мають під собою ніякого ідейного ґрунту і носять скоріше характер непорозуміння особистих. Однак сам до собі той факт, що ці розбіжності виявляються на чужій землі, перед очима в чужинців, — дуже сумний. Яку повагу, який авторитет може викликати невідповідне поведіння членів православної єпископату в очах представників інших християнських церков та обрядів? Уже не кажемо про те, що серед самого православної духовенства, серед священників, ці непорозуміння поміж ієрархами викликають велику спокусу й підривають церковну дисципліну. А що вже казати за людей світоських, за саму паству?

Завдання духовенства на еміграції дуже важливе й відповідальне. Воно має виконувати не тільки свої душпастирські обов'язки, не тільки дбати про піддержання віри й християнської моралі, особливо серед молодшого покоління, яке в своїй більшості маємо

на думці-східну Україну/ виростало поза впливами християнської церкви: воно повинно помагати культурно - просвітній праці, яка ведеться по таборах і служити ділу національного оовідомлення. Ясна річ, що коли серед духовенства, на його верхах, нема згоди, нема солідарности, то й його праця, про яку мова, не може йти успішно.

Не наше -людей світових - діло втручатись до внутрішнього життя церкви, а тим більше не наше діло давати якісь поради її високим достойникам. Але не можна далі мовчати, коли чуємо звідусіль вияви незадоволення, чуємо нарікання. Одже, як це нам ні сумно та прикро, але не можемо не перестерегти тих, в чийх руках опочиває провід У.А.П.Ц., що справа може дати дуже небажані й шкідливі наслідки як для самої У.А.П.Ц., так і для української справи взагалі, як що цей провід не зробить у себе порядок, не прийде між собою до згоди. Тут повинні відступити на задній план усі амбіції, усі приватні інтереси, всяке бажання здобути собі популярність, коли діло йде про рятунок видих духових цінностей, які дорогі всі вірним сином Православної Церкви. І треба взятись за діло внутрішнього оздоровлення негайно, поки ще розбрат і непорозуміння не зайшли так далеко, що вже пізно буде їх затамувати. Віримо й надіємось, що наш голос перестороги почують ті, кого це в першій мірі стосується, і хто відповідає за долю У.А.П.Ц. перед Богом і перед людьми.

---:---:---:---:---:---:---

СОН -НЕ СОН.

/фантазія/

Ви, Лицарі Великої Руїни,
 Що прагнули розмарпану От-
 чизну
 З'єднать, скріпить і захис-
 тить!
 Де Ваші неоплакані могили?
 Де ділоє все?

Л. Старицька - Черняхівська.

До пізньої ночі сижу над позовклими шпарґалами й вичитую з них наше минуле. Прихильний до мене директор архіву позичив неофіційно до завтра переглянути ці документи, і я поспішаю, щоб завтра занести їх на своє місце до архіву. Лиха доля хотіла, щоб джерела нашої історії збереглися лиш по чужих сховищах: московських, польських, та інших. Чому так? А деж наші національні архіви, де наші власні збірки документів? Вони всі знищені: походна канцелярія Богдана Хмельницького попала до рук поляків під Берестечком; увесь гетьманський архів разом із клейнодами Тетеря завіз до Польщі і доля його невідома; Доршенко муєв одіодати свій архів до Москви перед своєю капітуляцією; архів Мазепи спалили москалі в Батурині в трагічні листопадові дні 1708 року; нарешті пожежа знищила в 1782 році у Глухові гетьманський архів 18 століття. І так залишилися ми без власного державного архіву й черпаємо тепер відомости про нашу історію з чужих архівів, з чужих рук. Тому не раз бачимо свою історію немов у кривому зеркалі: скільки то збереглося донесень і звітів московських послів, післанців просто шпигів про українські справи; завалені ними цілі полиці по московських архівах. Але в тих реляціях та донесеннях писалося про все з московського погляду на наші справи, завжди на них дивились самі москалі і як їх вони оцінювали. Те саме й щодо архівів польських: це перед останньою війною архіви Варшави, Кракова, Львова, Познані були повні матеріялів до нашої історії, звісно, з польського танджунку писаних. А коли і в московських і в польських архівах траплялися документи українцями писані, наприклад, листи наших гетьманів, то це були дипломатичні документи, писані, звичайно, в тоні чисто офіційному. Доводиться тепер вивчати нашу історію з чужих, як сказано, рук, вишукуючи історичну правду, не викривлену крізь чужу, во-

рожу, призму...

Я працюю в одному польському архіві. Сижу цілий день, і директор дозволяє мені брати децю з собою на ніч, бо не встигаю. Сижу пізно вдома, вчитуюсь, розбираю поховкді шпарґали, стараюсь врозуміти стародавнє письмо, часом дуже нечітке і нерозбірне; децю переписую, децю виштовкую. Тепер я працюю над історією польсько-української війни 1671 року. Вона мало освітлена в нашій історіографії, а проте вона така цікава, повна захоплюючих моментів! Я дивуюся, що наші поети й драматурги так мало цікавляться своєю історією, а вона ж дає стільки вдячних сюжетів...

Коронний гетьман Собеський, майбутній король, не міг помиритись з утратою правобережної України. Він скористувався з дружнього нейтралітету Москви і рішив одвоювати Правобережжя, де в Чигирині засів гетьман Петро Дорошенко, що боровся на всі фронти, рятуючи ідею соборної незалежної України. Всі об'єдналися проти Дорошенка: Москва, на бік якої передався з Лівобережними полками Демко Многогрішний; Польща, яка тільки й жде слушного часу, щоб кинутись на Дорошенка; вороголюбники-запорожці, що раз-у-раз висувають своїх "покутних" гетьманів, які визнають зверхність кримського хана, як Суховій, або польського короля, як Ханенко. Союзники чигиринського гетьмана-татари й турки непевні й зрадливі. Сили правобережної України, виснаженої довголітньою війною, зовсім слабкі; колись вона пишалась многотисячними полками, а тепер не може виставити й десятки тисяч козаків. І держиться гетьман лиш найманими полками серденят та найманю ж татарською кіннотою. Але населення Поділля тримається ще твердо. Це пограниччя козацької землі найбільше зазнало лиха та руїни, але ж і загартувалося, не піддається. Йому символом стала героїчна оборона Буши, де жінка сотника Завісного висадила себе і цілу фортецію в повітря, щоб не датись ворогові. Цим вона на віки прославила ім'я української жінки. От і тепер: коли Собеський розпочав свій наступ, йому доводиться брати штурмом кожне місто, кожне містечко; люди збігаються з околиць сел до якогось міста, "сідають на смерть" і воліють загинути, а не піддатись. Одначе польська артилерія, німецька піхота в польській службі, чужоземні інженери, що знають останні винаходи військового мистецтва, — перемагають, і місто падає за містом.

Але борониться завзято Кальник, полкове місто над річкою Собом, на пограниччі Поділля й Київщини. Ось я читаю польські реляції про його облогу. Місто стоїть на горі, яка кручею нависла над річкою, що розлилася широким ставом; з двох боків прилягає до міста болото, через яке нема переправи. Люди збіглися з усієї околиці, попаливши свої оселі, своє майно, забравши з собою лиш сем'ї. Залога в Кальнику невелика: нема й тисячі серденят. Але їм допомагає ціле населення. Люди ніч і день вартують на окопах, щоб відбити несподіваний штурм. Ворожі бомби падають на соломані стріхи, але жінки, що теж стоять на чатах, зараз же гасять вогонь мокрими ряднами. Всі держаться твердо й сподіваються допомоги від гетьмана. Собеський з сво-

Ім штабом розташувався в недалекому містечку Іллінцях і сам керує облогою. Поляки пускаються на всякі штуки. Стараються піймати "язика", щоб на тортурах дізнатися про стан міста, або підомлають шпигів, щоб виманити когось із козаків і випитати про військову силу обложених. Але козаки живими це здаються. "Вперті, пся крив, пише Собеський до одного приятеля: от уже кілька тижнів стоїмо під цим проклятим Кальником, а й досі не вдалось ані одного козака намовити до зради! День і ніч гупають важкі гармати, бомби і гранати падають на місто. А що ж гетьман? Чи забув про свій вірний Кальник, чи може сам немає сил?"

Раптом серед глухої ночі джура будить Собеського: десь далеко в степу запалало багацько вогнів, так наче розташувався військовий табор. Свої чи чужі? Собеський поспішно вдягається й наказує війську ламтуватися до виступу. Та це не встигли посидки вишикуватися, як прибігає сторожа й доносить, що це козаки. Так це козаки: гетьман Дорошенко прислав одного з найкращих своїх полковників, Ярему Петрановського, на відсіч, на виручку Кальника. Петрановський — родовитий український шляхтич і служив у польському війську ротмістром. Але озвався в ньому голою крові, і він стає на службу українському гетьману, так як це зробив одночасно з ним Мазепа та ще чимало українських шляхтичів. На українській службі він скоро визначився, і тепер гетьман дав йому відповідальне доручення пробитись через ворожу армію й визволити хоробрий Кальник. Дав йому дві тисячі козаків — більше не міг, — та ще пару тисячів татарської кінноти. Ще сонце не зійшло, а вже вороги зійшлися в кривавому бою. Польські гусари з леопардовими шкурами за плечима, драгуни з довгими шаблями, що б'ються і в кінному і в пішому строю, налетіли на козацький табор. Але Петрановський не дав себе заскочити: він уже давно на коні й керує боєм. Відбили козаки перший ворожий натиск, вдарили у протинаступ і потиснули польську кінноту. Орда заверещала диким голосом "Алла, Алла!" і кинулася на поляків з флангів. Подалася назад пишна польська кіннота, і на її плечах козаки підступили під Кальник. А там уже постерегли, що наспіла довго ждана поміч, розкривають скоренько брами і радісно вітають своїх визволителів. Татари кинулися в плав через став, і багато їх там потонуло. Але місто Кальник врятовано. Гордий та пишний коронний гетьман знімає облогу і відступає. До історії українських визвольних змагань вписується нова славна сторінка...

Чи це я вичитав у шпаргалках? Чи це я заснув, стомлений над працею, і це мені ввижається у сні? Як що це був сон, то який гарний!

UKRAJINSKI DOPOMOHOWI KOMITETY POZA
NIMECZCZYNOJA

- w Londoni: Central Ukrainian Relief Bureau
218 Sussex Gardens, Paddington, London, W 2
- w U.S.A.: The Ukrainian American Relief Comitee,
847 North Franklin Str. Philadelphia, Pa.
- w Kanadi: The Ukrainian Canadian Relief Fund
P.O. Box 2136, Winnipeg Man. Canada.
- w Argentyni: Comitee Ucrainiano en la Rep. Argentina.
Casilla de Correo Central, 3132 Buenos Aires
- w Szwajcarji: Association Suisse d'aide aux réfugiés
d'origine ukrainienne. 4. rue Charles
Bonnet, Genève.
- w Belgiji: Comité ukrainien de secours en Belgique,
Bruxelles, 24 Avenue Livingstone.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІ ЗАСТУПАЮТЬСЯ ЗА ВТІКАЧІВ.

В Канадійському парламенті в Отаві є тепер двоє українських послів: А. Глинка і Ф. Заплітний. Вони виступили недавно в обороні українських утікачів у Європі. Посол Глинка у своїй промові виступив проти примусової висилки втікачів на батьківщину, кажучи, що така висилка негідна з засадами, проголошеними в Атлантийській Хартії, яку затверджено на нараді в Ялті. Він поставив домагання, щоб канадійський уряд звернувся до урядів англійського та американського з пропозицією припинити примусову репатріацію втікачів. Кілька днів пізніше виголосив довшу промову в обороні українських утікачів у Європі посол від англійської урядової партії Токер. Між інш. він сказав: "в Західній Україні були тисячі людей, які вірили, що кінець війни принесе їм Вільну Україну. Вони хотіли свободи. Вони були проти прилучення до Світів, були проти комунізму, але через те їх почали називати не антикомуністами, а фашистами. Бо в Європі є тепер така тенденція, що як чоловік є проти комунізму або був в який спосіб проти прилучення до Світів, то його називають фашистом! Я скажу, що ми також не хочемо прилучення до Світів, але нам дуже неприємно, щоб нас через те прозивали фашистами! І тому я закликаю наш уряд

нехай канадійське військо немає нічого спільного в насильним передаванням людей в руки тих, від яких вони бояться своєї ліквідації".

/ "Вісті Укр. Допомогового Комітету в Бельгії", 1945, ч. 4. /

Др. ЛЬОНГІН ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ, колишній посол до галицького сейму і до віденського парламенту, що живе понад 23 років у Злучених Державах Північної Америки, об'їздить тепер, як речник Українського Конгресового Комітету, з рефератами про українську справу і про долю втікачів та евакуованих українців в Європі, більші українські скупчення в Канаді. Досі зробив він у цій справі понад 20 від, на яких переведено збірку на допомогу українським втікачам у Європі. Промови Д-ра Цегельського, як видно з української преси в Канаді, роблять величезне враження на слухачів.

/ "Християнський Шлях" ч. 3. /

ПАНАХИДИ на душі бл. пам'яті Гетьмана Павла Скоропадського були відслужені по таких містах: 4 червня 1945р. в церкві на двиктарі в Меттені, де похований Пан Гетьман, відслужив о. Онуфрій; в червні були відслужені панихиди в православній і греко-католицькій церквах м. Аугсбурга; 12 березня відслужено спільну панахиду в м. Ашафенбургу - православну /служив о. Олександр Попов/ і греко-католицьку /служив о. Данилюк, І. Ядуч, о. Веселовський і о. Бачинський/; 25 жовтня відслужено панахиду в греко-католицькій церкві св. Володимира Великого в Брюсселі; крім того, як нам відомо, відправлено панихиди в Парижі, Мангеймі і Ганновері.

ЦЕНТРАЛЬНЕ УКРАЇНСЬКЕ ДОПОМОГОВЕ БЮРО В ЛОНДОНІ.

Цією дорогою подаємо до відомо, що в Лондоні, Англії, заснувалось Центральне Українське Допомогове Бюро, котре має за завдання:

1. Координувати допомогову акцію для українських допомогових комітетів та інституцій.

2. В імені і з рамени цих допомогових комітетів опікуватися всіма українськими збігцями і переміщеними особами.

3. Кооперувати і співпрацювати з УНРА, Союзною Контрольною Комісією, і всіма Урядовими Управліннями Союзних Націй які мають подібне завдання.

4. Допомогати українським родинам в Канаді, Америці та інших Союзних Державах в їх пошукуваннях родин і кривних, і навпаки.

5. Інформувати всіх заінтересованих і служити порадю.

Згадане бюро засновано ініціативою Українського Канадійського Допомогового Фонду, афілійованого з Канадійським Червоним Хрестом, і Об'єднаного Українського Американського Допомогового Комітету, заінкорпорованого державним законом з дня 22. IX. 1945.

За різними інформаціями пресимо звертатися до Бюра на подану адресу. Рівночасно будемо вдячні за всі можливі інформації відносно українських збігців і переміщених осіб, передовсім адресаторів в яких знаходяться українці з поданням загального числа всіх українців в них, назвиювка й адреси поодиноких осіб, тощо.

З братнім привітом: За Управу Центральн. Укр. Допомогов. Бюра,
Б. Панчук, голова. С. Фроляк, секретар.

На еміграції опинилось багато українських науковців. Майже всі галузі теоретичних і прикладних наук мають серед неї своїх представників. Особливо широко представлено українознавство: археологія, історія, мистецтво, мова, історія письменства, етнографія. Умовини для наукової праці для науковців на еміграції дуже несприятливі: життя по таборах, брак бібліотек і взагалі книжок, відсутність засобів і можливості друкувати свої праці, все це, здавалось би, мусило спаралізувати всяку наукову діяльність. А проте наші вчені не хочуть сидіти марно, без діла, і в найбільш несприятливих умовах життя стараються працювати для розвитку української науки. Серед науковців Авгсбургу та його близьких околиць виникла ще в падлозісті минулого року думка заложити наукове об'єднання в формі "Української Вільної Академії Наук". З огляду на особливі умови еміграційного життя було рішено переводити організацію Академії не згори — через утворення спочатку керівничого центру, а частинами, по групах, які потім об'єдналися б в одну спільну наукову асоціацію. "Тимчасове положення про Українську Вільну Академію Наук", вироблене ініціативною групою в Авгсбурзі, передбачає такі основні засади діяльності Академії: 1. Українська Вільна Академія Наук /УВАН/ об'єднує з метою виключно наукової праці всі творчі наукові сили, що визначилися своєю працею або чинною науково-організаційною діяльністю і що працюють на еміграції, незалежно від місця їх осідку, фаху і наукового ступеня. 2. Члени У В А Н об'єднуються по групах, які відповідають ширшим чи вузшим ділянкам знання. 3. Групи У В А Н закладаються в міру наявності бодай трьох членів даної широкої чи вузшої групи. 4. За основу при створенні груп У В А Н кладеться ініціативна група з колишніх окремих наукових інституцій, їх частин, чи навіть з окремих її членів /Академія Наук, університети, інші високі школи, наукові товариства, інститути, музеї тощо/. 5. Створена група УВАН сама переводить шляхом обрання даліше групування наукових сил навколо себе".

Першою зорганізувалася "Група передісторії таранньої історії з допоміжними науками", яка відбула 5 грудня мин. року нараду, обрала на керівника групи проф. П. Курінного та його замістника др. Левка Чикаленка і намітила кандидатури 15 археологів, істориків та палеографів, між іншими проф. В. Щербаківського, Д. Дорошенка, Л. Білецького, Я. Пастернака, Б. Січинського та інш. 4 січня 1946р. відбувся інавгураційний виклад керівника групи проф. П. Курінного на тему "Памятки княжої Руси в Кракові". Проф. Курінний, спираючись на норми спадщинного княжого права в родинах польських королів періоду Пястів, проаналізувавши археологічні памятки Кракова, історію будівництва храмів, довів, що місто Краків за своїм планом і історією розвитку був типовим містом руської /української/ культури, де процвітало життя під проводом нащадків роду кн. Володимира Святого. Руське право вдержалося в Кракові аж до XVI віку. Своєю

доповідь проф. Курінний ілюстрував великою кількістю фотографій і складеним ним планом Кракова п'ястовської доби та планом княжого двору.

25 - 27. січня група відбула наукову конференцію в таборі "Сомме Казерне в Аугсбургу", на якій було прочитано цілий ряд доповідей. Конференція була започаткована викладом проф. Д. Дорошенка на тему "Справи організації української науки". Прелегант дав короткий огляд науковій праці трьох послідовних груп української еміграції: перша група - це М. Драгоманов, Хв. Вовк, С. Подолинський та ще кілька науковців, що опинились на еміграції в 1875 - 76 роках і які багато зробили для розвитку науки українознавства та її популяризації перед чужим науковим світом; друга - це масова українська еміграція 1919-1920 років, коли було створено українські наукові осередки в Празі, Берліні, Варшаві, коли повстали на чужині українські високі школи, наукові інститути, наукові товариства, музеї, видавництва, праця цієї еміграції стала поважним вкладом в нашу культуру і поважним фактором у виборенні нашому народові місця серед культурних народів світу; нареште - найновіша - сучасна еміграція; хоч її становище без порівняння тяжче, ніж становище другої еміграції, але це не звільняє її від обов'язку працювати далі над розвитком української науки та поширенням відомостей про її здобутки перед чужинцями. І це зрозуміли українські науковці, які серед дуже несприятливих обставин беруться за працю, одушевлені думкою про велике значіння цієї праці для добра української культури. "Люде гинуть, ідеї ж - вічні", казав прелегант, і праця, положена на поглиблення та поширення ідеї української культури, раніше чи пізніше дасть свої наслідки, хоча б ми самі й загинули.

Серед цілого ряду дуже цікавих і з наукового боку дуже цінних наукових доповідей на конференції треба особливо зазначити: проф. П. Курінного "Археологічна наука на Україні за останніх 25 років"; прелегант зазначив великі досягнення цієї науки, як в області доісторичних часів, так особливо з часів княжої доби XI-XII століть; далі - доповіді проф. В. Шербаківського про "Індо-германське питання в світлі археологічних даних"; проф. В. Петрова "Початки української нації в світлі археологічних матеріалів"; проф. Д. Горняткевича "Новітні писанки Сокальщини"; проф. О. Вовстенка "Архітектура св. Софії Київської", та інші.

Слідуючою групою, яка має повстати в складі УВАН, буде "Група історії й теорії літератури", яка обрала своїм керівником проф. Л. Білецького. Ця група намітила окликати на 20-ті числа місяця лютого наукову сесію, частково присвячену 75-літтю з дня народження Лесі Українки. В березні місяці передбачається сесія, присвячена Шевченковим роковинам.

ВИПРАВЛЕННЯ ДРУКАРСЬКИХ ПОМИЛОК

в ч. 2. У. Л.

В ч. 2. "Укр. Літопису" просимо виправити такі друкарські помилки:

На ст. 4, рядок 3 зверху, надруковано:

"найзвичайніші"

має бути:

"найвидатніші"

Ст. 8, рядок 29 зверху,

надруковано:

"анальогією"

має бути:

"апологією"

Ст. 8, ряд. 30 зверху пропущено: "

Ст. 9, ряд. 3 зверху, надруковано:

"не сформованого"

має бути:

"не сфальшованого".

Ст. 10, ряд. 15 знизу, надруковано:

"в торчах"

має бути:

"в торгах"

Ст. 10, ряд. 10 знизу надруковано:

"приятельством"

має бути:

"правительством"

Ст. 11, ряд. 2 зверху пропущено між словами "факту.... У.Н.Р." слово "визнання".

Ст. 14, 4-та строфа, ряд. 1 надруковано

"темнотьмуці"

має бути:

"тьмотьмуці"

Ст. 13, строфа 3, ряд. 1, надруковано:

"муки"

має бути:

"луни"

Ст. 15, строфа 7., ряд. 3. надруковано:

"у нас іє"

має бути:

"у тебе в"

---:---:---:---:---:---:---:---

